

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

Institutet för hälsa och välfärds föreskrift om klienthandlingar inom socialvården

THL/5041/4.05.00/2025

Innehåll

Institutet för hälsa och välfärds föreskrift om klienthandlingar inom socialvården	1
1. Bakgrund till föreskriften och behörighet att meddela föreskrifter	1
2. Föreskriftens syfte	3
3. Beredning av föreskriften och remissvar	5
4. Klienthandlingar inom socialvården	6
5. Kodsysteem som används i klienthandlingar	8
6. Sosmeta- och Termeta-tjänsterna	10
7. Paragrafspecifika motiveringar till ändringarna	12
7.1. 1 § Tillämpningsområde	12
7.2. 2 § Definitioner	13
7.3. 3 § Datainnehållet i klienthandlingar inom socialvården	14
7.4. 4 § Kodsysteem som används i klienthandlingar inom socialvården	16
7.5. 5 § Teknisk struktur för klienthandlingar inom socialvården	17
7.6. 6 § Ikraftträdande	18
BILAGA 1: Sammanfattning av remissvaren	21

1. Bakgrund till föreskriften och behörighet att meddela föreskrifter

Lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015, klienthandlingslagen) som trädde i kraft 2015 innehöll en bestämmelse om behörighet för Institutet för hälsa och välfärd (THL) att meddela närmare föreskrifter om strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och om de uppgifter som ska antecknas i

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

klienthandlingarna (5 §). Med stöd av den meddelade THL föreskrift 1/2021 Föreskrift om strukturen för klienthandlingar inom socialvården och om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna.

I klienthandlingslagen fanns en bestämmelse om behörighet för Institutet för hälsa och välfärd att meddela föreskrifter även om klassificeringen av serviceuppgifterna inom socialvården (22 §). THL meddelade en föreskrift om detta 1/2016.

Lagen om klienthandlingar upphävdes genom lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023, kunduppgiftslagen) som trädde i kraft 2024. Efter att behörigheterna att meddela föreskrifter hade upphävts upphävdes också THL:s föreskrifter som meddelats med stöd av dem. I kunduppgiftslagen föreskrivs om THL:s behörighet att meddela föreskrifter om kundhandlingarnas datastrukturer och datainnehåll samt om de kodsystém som överallt i landet ska användas i datastrukturerna (20 §).

Behörigheten att meddela föreskrifter motiveras i regeringens proposition (RP 246/2022, s. 80) med att Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för den praktiska styrningen av den elektroniska informationshanteringen. Enligt motiveringarna till lagen måste det finnas tillräckligt detaljerade föreskrifter om uppgifternas klassificering och datastrukturer för att användningen, överlåtelserna och hanteringen av kundhandlingarna ska kunna verkställas så att kundens dataskydd och uppgifternas interoperabilitet beaktas i tillräcklig grad. Genom enhetliga datastrukturer och uppgiftsklassificeringar kan man säkerställa att man vid de överlåtelser av uppgifter som sker elektroniskt faktiskt överlåter de uppgifter som man avser överlåta och att man inte samtidigt överlåter onödiga uppgifter. I motiveringarna konstateras också att föreskriften också ska innehålla tidsfrister för införandet av de nya datastrukturerna.

Med stöd av behörigheten att meddela föreskrifter i kunduppgiftslagen meddelade THL föreskrift 1/2024 om klienthandlingar inom

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

socialvården. Föreskriften trädde i kraft den 5 april 2024 och ersatte ovan nämnda tidigare föreskrifter.

2. Föreskriftens syfte

Föreskriften om klienthandlingar inom socialvården förenhetligar de datastrukturer och datainnehåll som används nationellt inom socialvården så att de möjliggör användning, utlämnande, bevarande, skydd och utnyttjande av elektroniska klienthandlingar inom socialvården och tilldelande av åtkomsträttigheter kan genomföras på ett nationellt enhetligt och säkert sätt.

Föreskriften är en del av regleringen som styr dokumentationen och hanteringen av klientuppgifter inom socialvården samt lagringen av klientuppgifter i Socialvårdens klientdatalager. Föreskriften främjar användningen av klientuppgifter som lagrats i Socialvårdens klientdatalager för primära och sekundära användningsändamål.

Enligt 67 § i kunduppgiftslagen är en tjänstetillhandahållare inom socialvården skyldig att ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom social- och hälsovården och ta i bruk de i 65 § 1 mom. avsedda informationssystemtjänster i vilka tjänstetillhandahållaren är skyldig att föra in klientuppgifter eller med hjälp av vilka klientuppgifter kan lämnas ut till tjänstetillhandahållaren. Privata tjänstetillhandahållare inom socialvården är skyldiga att ansluta sig om de använder ett klientdatasystem.

Utöver anslutningsskyldigheten förpliktar 69 § i kunduppgiftslagen tjänstetillhandahållare inom socialvården att spara klienthandlingarna i original i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Bestämmelser om övergångstiderna för anslutningsskyldigheten och lagringsskyldigheten finns i övergångsbestämmelserna i kunduppgiftslagen (102 §) så att en tjänstetillhandahållare inom socialvården ska ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna före den 1 september 2026, varvid också

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

de handlingar som upprättas i verksamheten ska börja lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter.

I föreskriften åläggs tjänstetillhandahållare att upprätta kundhandlingar enligt nationellt enhetliga datastrukturer i regel senast när de enligt lag är skyldiga att lagra dem i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Detta gäller både de offentliga och den privata socialvården. Föreskriften gäller således utöver välfärdsområdena även privata tjänsteproducenter oberoende av om de handlar för en offentlig tjänsteansordnares räkning eller utifrån ett avtal som ingåtts med klienten.

Det finns flera mål för det riksomfattande förenhetligandet av datainnehållet och datastrukturerna i klienthandlingarna inom socialvården samt de kodsystém som används i dem. Syftet är framför allt att säkerställa att klientuppgifterna kan utnyttjas i klientarbetet och att förbättra den regionala jämlikheten för klienter inom socialvården. De datastrukturer som avses i föreskriften är avsedda att användas för till exempel:

- upprättande av klienthandlingar inom socialvården i klientdatasystem;
- registrering av klientuppgifter inom socialvården i klientdatasystem;
- en nationellt enhetlig definition av åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom socialvården,
- möjliggörande av och stöd för användning, utlämnande, lagring och skydd av klientuppgifter inom socialvården;
- möjliggörande av och stöd för användning av klientuppgifter för sekundära användningsändamål med hjälp av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i 65 § i kunduppgiftslagen samt tjänstetillhandahållarnas övriga informationssystem; och

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

- Styrning av, och precisering av kraven för, överensstämmelse, certifiering, samtestning och testning som systemtillverkaren själv genomför för klientdatasystem som är avsedda att anslutas till Socialvårdens riksomfattande klientdatalager.

Föreskriften ersätter THL:s tidigare föreskrift 1/2024 med samma namn. Den tidigare föreskriften kompletteras så att skyldigheten att utnyttja datastrukturerna i de klienthandlingar som publiceras i Sosmeta-tjänsten utvidgas till att gälla även sådana kundhandlingar som publiceras i Termeta-tjänsten och som har antecknats att användas även inom socialvården. I denna föreskrift preciseras också att skyldigheten att nationellt iaktta de gemensamma specifikationerna innebär att både definitionerna av handlingarnas datainnehåll och den tekniska strukturen ska iakttas. Krav på system som behandlar klientuppgifter inom socialvården finns även i föreskriften om väsentliga krav på informationssystem och välbefinnandeapplikationer inom social- och hälsovården (5/2024).

3. Beredning av föreskriften och remissvar

Föreskriften har beretts som tjänsteuppdrag vid Institutet för hälsa och välfärd. Även om det är fråga om begränsade ändringar i föreskrift 1/2024 och innehållet i huvudsak förblir detsamma publiceras föreskriften inte som en ändringsföreskrift, eftersom föreskriftens struktur samtidigt ändras avsevärt. Föreskriften skrivs i paragrafform och bakgrunden till ärendet och texten som innehåller informationsstyrning i den tidigare föreskriften flyttas till denna motiveringspromemoria. På så sätt strävar man efter att förtydliga föreskriftens innehåll och förbättra dess läsbarhet.

Föreskriften innehåller förpliktande rättsnormer som de aktörer som omfattas av föreskriftens tillämpningsområde ska följa. Motiveringspromemorian är inte en juridiskt förpliktande författning, utan dess syfte är att redogöra för föreskriftens bakgrund, mål och viktiga lösningar samt att stöda den praktiska tillämpningen av föreskriften.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

Skriftliga utlåtanden om utkastet till föreskrift begärdes via webbtjänsten Lausuntopalvelu.fi 19.1.2026–15.2.2026. Eftersom det är fråga om en begränsad ändring av en tidigare föreskrift och det förpliktande innehållet i föreskriften i huvudsak förblir oförändrat, anses en fyra veckor lång remisstid vara tillräcklig och motiverad. Enligt anvisningen för hörande vid lagberedning är bestämmelserna om verkställigheten av lagen ofta snäva till sina verkningar, varvid det är möjligt att tillämpa en kortare remisstid än den som anges i anvisningarna.

Inom den angivna tiden kom det in sammanlagt 17 remissvar om utkastet till föreskrift. Remissvar gavs av tio tjänstetillhandahållare med organiseringsansvar, två informationssystemleverantörer, Södra Finlands kompetenscentrum inom det sociala området, Folkpensionsanstalten, Tillstånds- och tillsynsverket, Välmåendebranschen Hali rf samt av Institutet för de inhemska språken. Därtill meddelade finansministeriet att det inte har något att kommentera om utkastet.

Utlåtandegivarna ombads lämna synpunkter på huruvida paragraferna i utkastet till föreskrift är tydliga och begripliga. Majoriteten av svararna ansåg att alla paragrafer i utkastet till föreskrift är tydliga och begripliga. Utlåtandegivarna ansåg också att paragrafen med definitioner i föreskriften var tillräckligt täckande. Utlåtandegivarna ombads också om synpunkter på huruvida föreskriften blir tydligare då det föreskrivs separat om klienthandlingarnas innehåll och den tekniska strukturen och att föreskriften ändrats i paragrafform. Utlåtandegivarna ansåg att dessa faktorer gör föreskriften tydligare.

Sammanfattning av inlämnade remissvar och de ändringar som gjorts utgående från dem finns som bilaga till denna motiveringspromemoria.

4. Klienthandlingar inom socialvården

Socialvårdens personal är skyldig att i socialvårdens klienthandlingar anteckna behövliga och tillräckliga uppgifter för att säkerställa ordnandet, planeringen, genomförandet, uppföljningen och

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

övervakningen av servicen för en klient (17 § i kunduppgiftslagen). Skyldigheten att anteckna klientuppgifter inom socialvården börjar då tjänstetillhandahållaren har blivit informerad om att en person är i behov av service eller har börjat lämna socialservice (kunduppgiftslagen 37 §). Bestämmelser om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingar inom socialvården finns i 6 kap. i kunduppgiftslagen. Bestämmelser om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna finns dessutom i socialvårdslagen (1301/2014) och i flera speciallagar om socialvården.

Institutet för hälsa och välfärd har en lagstadgad skyldighet att planera, styra och följa upp samt samordna datastrukturerna när det gäller den elektroniska behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationsadministrationen i anslutning därtill och av användningen och realiseringen av riksomfattande informations-systemtjänster (lagen om Institutet för hälsa och välfärd 2 §). Även i 97 § 2 mom. i kunduppgiftslagen föreskrivs för Institutet för hälsa och välfärd om ansvaret för att planera, styra och följa upp samt samordna de datastrukturer som används när det gäller behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården och informationshanteringen i anslutning därtill samt när det gäller utförandet och användningen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna och de gemensamma informationsresurser som hänför sig till olika förvaltningsområden.

Som en del av skötseln av dessa uppgifter upprätthåller THL en klientdatamodell för socialvården som innehåller cirka tvåhundra olika handlingars datastrukturer, dvs. handlingsstrukturer. Med hjälp av socialvårdens klientdatamodell förenhetligas innehållet i klientuppgifterna och nivån på informationens struktur på riksnivå. På så sätt säkerställs att klientuppgifterna är jämförbara och användbara både för det primära användningsändamålet för klientuppgifterna i klientarbetet och för de sekundära användningsändamålen.

En del av de nationellt fastställda datastrukturerna för handlingar som utnyttjas inom socialvården är gemensamma för social- och

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

hälsovården. Syftet med kompletteringen av föreskriften är att utvidga föreskriften till att gälla även dessa datastrukturer.

5. Kodsysteem som används i klienthandlingar

Kundhandlingarnas datastrukturer som THL publicerar har definierats så att de innehåller kodad information i sådant datainnehåll som ska följas upp antingen för primär eller sekundär användning och som kan klassificeras på ett heltäckande sätt. Kodsysteemen som används i handlingsstrukturernas datafält publiceras i den nationella kodtjänsten för social- och hälsovården. Handlingsstrukturernas datafält, vars datatyp är en kod, innehåller i regel en hänvisning till kodsysteemet som publicerats i Kodtjänsten, men en del av handlingsstrukturerna innehåller också så kallade interna klassifikationer, vilkas koder definieras i datastrukturen.

Föreskriften ålägger, förutom att använda nationellt enhetliga handlingsstrukturer, även att använda nationellt enhetliga kodsysteem i alla datafält i kodformat i handlingarna, oberoende av om man i handlingsstrukturen hänvisar till kodsysteemet som publicerats i Kodtjänsten eller om det är fråga om en intern klassifikation. På så sätt främjas och förenhetligas användningen av de kodsysteem som används inom socialvården i dokumentationen av klientuppgifter. I kodtjänsten publiceras en mängd kodsysteem för social- och hälsovården. Användningen av kodsysteemen är obligatorisk och regleras av olika krav avseende dokumentation, datastrukturer och informationssystem. Klienthandlingarnas datastrukturer och datainnehåll enligt denna föreskrift inbegriper de kodsysteem som används i dem. Även THL:s föreskrift 5/2024 om väsentliga krav på informationssystem och välbefinnandeapplikationer för social- och hälsovården, samt de definitioner som preciserar föreskriften, innehåller krav som gäller användningen av kodsysteem.

I denna motiveringspromemoria beskrivs inte uttömmande alla kodsysteem som används inom socialvården. Deras användningsändamål och innehåll framgår av Kodtjänsten. Nedan

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

beskrivs dock användningen av och syftet med två centrala kodsystém. Socialvård – Serviceuppgift och Socialvård – Socialservice är viktiga kodsystém som används inom socialvården och i stor utsträckning i specifikationer och krav för informationshanteringen inom socialvården.

Kodsystémet Socialvård – Serviceuppgift används till exempel:

- vid uppfyllandet av kravet enligt 37 § 2 mom. i kunduppgiftslagen, enligt vilket det av varje klienthandling inom socialvården som förs in i socialvårdens klientregister ska framgå till vilken serviceuppgift eller vilka serviceuppgifter inom socialvården handlingen ansluter sig;
- vid uppfyllandet av kravet enligt 59 § 1 mom. i kunduppgiftslagen, enligt vilket en socialvårdsklients förbud mot utlämnande av sina klientuppgifter inom socialvården kan gälla en personuppgiftsansvarig inom socialvården, ett serviceuppdrag eller en enskild klienthandling inom socialvården;
- vid genomförandet av bestämmelserna om bevarandetider för klienthandlingar i bilagan till kunduppgiftslagen;
- som grund för den definition av åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom socialvården som förutsätts i 9 § i kunduppgiftslagen på det sätt som föreskrivs i social- och hälsovårdsministeriets förordning om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (457/2024, förordningen om kunduppgifter),
- i informationssystemen och i Socialvårdens klientdatalager för att beskriva den serviceuppgift inom socialvården som handlingen hänför sig till; och

Kodsystémet Socialvård – Socialservice används till exempel:

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

- i innehållet i klienthandlingar inom socialvården för att beskriva klientens servicebehov eller den socialservice som beviljas;
- i klientdatasystemen och i den riksomfattande Socialvårdens klientdatalager för att beskriva den socialservice som handlingen hänför sig till;
- som grund för definitionen av åtkomsträttigheter för att förenhetliga definitionen av åtkomsträttigheter på det sätt som föreskrivs i förordningen om kunduppgifter, samt
- beskrivning av socialvårdstjänsterna och serviceutbudet på ett nationellt enhetligt sätt.

6. Sosmeta- och Termeta-tjänsterna

THL upprätthåller webbtjänsterna Sosmeta och Termeta. De är distributionsplattformar med hjälp av vilka datainnehållet och strukturerna i kundhandlingarna inom social- och hälsovården tillhandahålls till tjänstetillhandahållare inom social- och hälsovården och tillverkare av informationssystem för kunduppgifter.

Tjänsten Sosmeta (sosmeta.thl.fi) är en publikationstjänst för klienthandlingarnas datastrukturer och metadata inom socialvården. I Sosmeta publiceras alla klienthandlingsstrukturer som används nationellt för enhetlig dokumentation av klientuppgifter. Handlingsstrukturerna publiceras i tjänsten med statusar som beskriver deras livscykel: utkast, i testfas, färdig eller föråldrad.

Statusen utkast avser den första versionen av handlingsstrukturen som publicerats i tjänsten Sosmeta. Handlingsstrukturen publiceras med statusen utkast när den är tillräckligt klar för kommentarer av socialvårdens experter och datasystemleverantörer. Handlingsstrukturen vidareutvecklas utifrån kommentarerna.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

En handlingsstruktur med statusen i testfas har ändrats utgående från återkoppling och är tillgänglig i klienttestmiljön för den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter..

En handlingsstruktur med statusen färdig är en färdigställd, officiell och stödd version i Socialvårdens klientdatalager, och de kodsystém som används i den har publicerats i Kodtjänsten. Samtestningen av klienthandlingens datastruktur i Socialvårdens klientdatalager kan inledas när den har statusen färdig.

När en handlingsstruktur med statusen färdig ändras, publiceras en ny version av den med statusen färdig efter att den först har publicerats med statusen utkast och/eller i testfas. Den tidigare versionen får statusen föråldrad. En struktur med statusen föråldrad stöds i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter under övergångsperioden. Det innebär att även om strukturen är föråldrad, kan de klientdatasystem som använder strukturen fortfarande arkivera handlingar som utgår från den i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter under övergångsperioden. THL fastställer övergångsperiodens längd, som i regel är sex månader. Övergångsperiodens längd anges i samband med den klienthandlings datastruktur som antecknats som föråldrad i tjänsten Sosmeta.

Statusen borttagen: Handlingen anges som borttagen när övergångsperioden för en föråldrad handlingsstruktur upphör eller när den tas bort av någon annan orsak. En handlingsstruktur med statusen borttagen kan inte längre användas för arkivering av handlingar.

Termeta (termeta.thl.fi) är en tjänst som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd som kan användas för att granska riksomfattande handlingsstrukturer, datakomponenter och terminologi inom hälso- och sjukvården samt ge respons på dessa.

I Termeta-tjänsten publiceras innehålls- och strukturdefinitioner för uppgifter som dokumenteras strukturerat inom hälso- och sjukvården. Termeta togs i bruk 2022. Tidigare publicerades journalhandlings-

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

strukturerna i Kodtjänsten, men i takt med att de uppdateras överförs de för publicering i Termeta-tjänsten. En del av strukturerna i journalhandlingarna har alltså fortfarande publicerats i Kodtjänsten.

En del av kundhandlingarnas datastrukturer som publiceras i Termeta är sådana som används för dokumentation inom både socialvården och hälso- och sjukvården. Tills vidare finns dessa gemensamma handlingsstrukturer inom social- och hälsovården endast för dokumentation av bedömning och uppföljning av funktionsförmågan. Nya handlingsstrukturer som är gemensamma för social- och hälsovården kan definieras och vid behov publiceras om behov identifieras för dem.

7. Paragrafspecifika motiveringar till ändringarna

7.1. 1 § Tillämpningsområde

I paragrafen beskrivs föreskriftens tillämpningsområde i en mer komprimerad form än tidigare. Föreskriften ska tillämpas på klienthandlingar inom socialvården så att i det skede då klientuppgifterna ska lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter som avses i 69 § i kunduppgiftslagen har de ett nationellt enhetligt datainnehåll, de följer en enhetlig struktur och enhetliga kodsystém används i dem.

Föreskriften tillämpas åtminstone på:

- offentliga och privata tjänstetillhandahållare inom socialvården i vars verksamhet elektroniska klienthandlingar inom socialvården uppkommer eller behandlas;
- tillverkare av klientdatasystem som används inom socialvården och producenter av informationssystemtjänster, samt
- Folkpensionsanstalten i egenskap av anordnare och förvaltare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

Föreskriften tillämpas också då det är fråga om gemensam verksamhet inom social- och hälsovården. Med gemensam service inom social- och hälsovården avses service som innehåller både service inom socialvården och inom hälso- och sjukvården. Om de kundhandlingar som uppstår i verksamheten lagras i klientregistret inom socialvården, gäller för handlingarnas datainnehåll och struktur samma krav som på andra klienthandlingar inom socialvården.

7.2. 2 § Definitioner

I paragrafen definieras de begrepp i föreskriften som är centrala med tanke på tillämpningen av föreskriften. Jämfört med den tidigare föreskriften med samma namn finns det färre definitioner. De allmänna begreppen inom socialvården har utelämnats och man har koncentrerat sig på de termer som förekommer i föreskriftens innehåll.

En ny definition som lagts till i paragrafen är punkten om Termeta-tjänsten. Eftersom föreskriften utvidgas till att gälla handlingsstrukturer som är gemensamma för social- och hälsovården och som publiceras i Termeta-tjänsten, anses det viktigt att utöka definitionen vid sidan av Sosmeta-tjänsten. En annan ny definition gäller klienthandlingarnas tekniska struktur. I föreskriften strävar man efter att fästa uppmärksamhet vid att klienthandlingarnas tekniska struktur också ska följa nationellt enhetliga standarder.

Utgående från remissvaren utlämnades i paragrafen även definitionen av riksomfattande informationssystemtjänster, eftersom den definieras i kunduppgiftslagen. I stället lades klienthandlingens datastruktur till bland definitionerna, eftersom det ansågs nödvändigt för att så tydligt som möjligt uttrycka förhållandet mellan klienthandlingen och handlingens datastruktur och tekniska struktur. En klienthandling är en handling som upprättas eller tas emot av en tjänstetillhandahållare, men dess innehåll baserar sig på datastrukturen och den lagras i den riksomfattande informationsresurs för kunduppgifter som en fil som följer den tekniska strukturen.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

7.3. 3 § Datainnehållet i klienthandlingar inom socialvården

I 1 mom. kompletteras skyldigheten för tjänstetillhandahållare inom socialvården att upprätta klienthandlingar så att de följer nationellt enhetliga definitioner av datainnehåll. THL:s tidigare föreskrift 1/2024 förpliktar till att följa datastrukturerna för de handlingar som publiceras i Sosmeta-tjänsten. I den här föreskriften skiljer man åt klienthandlingarnas datastruktur från klienthandlingarnas tekniska struktur. Datainnehållet har definierats som handlingens logiska datastruktur, och med teknisk struktur avses filformatet enligt dokumentstandarden.

Datainnehållet i de handlingar som ska upprättas ska följa innehållet i datastrukturen för den handling som publicerats i Sosmeta-tjänsten på datafältsspecifik noggrannhetsnivå, även om uppgifternas sakinnehåll i datafälten i textform också kan variera från fall till fall. I samband med handlingsstrukturerna ges dock anvisningar om datafältens syfte och användning.

I paragrafens 1 mom. preciseras skyldigheten att utnyttja nationellt enhetligt datainnehåll också så att man vid upprättandet av en handling utnyttjar den klienthandlings datastruktur som har fastställts för ändamålet med den klienthandling som upprättas. Detta är ett nytt krav i föreskriftstexten, men det torde inte vara en ny fråga för dem som tillämpar föreskriften. Med kravet vill man betona att det med tanke på den riksomfattande enhetligheten inte helt fritt går att välja vilken datastruktur som ska användas när handlingar upprättas, utan att man ska använda den datastruktur som modellerats för dokumentering av det sakinnehåll som den anställda behöver registrera.

Till exempel vid dokumenteringen av en klientplan ska den handlingsstruktur som modellerats för detta ändamål användas, och planen ska inte lagras som en annan klienthandling eller som en journalanteckning inom socialvården. Likaså ska vid dokumenteringen

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

av ett servicebeslut alltid användas den beslutsstruktur som uttryckligen modellerats för detta ändamål. Till exempel vid dokumenteringen av beslut om omhändertagande utnyttjas den handlingsstruktur som modellerats för detta och inte strukturen för ett servicebeslut. Kravet innebär också att de handlingsstrukturer som lagrats för en viss socialservice ska användas i stället för mer allmänna datastrukturer, då det uttryckligen är fråga om dokumentering av den vissa socialservicen.

I 2 mom. utvidgas skyldigheten att iaktta nationellt enhetliga datastrukturer till att gälla även Termeta-tjänsten till den del de handlingsstrukturer som publicerats där är avsedda att utnyttjas även inom socialvården. I samband med sådana handlingsstrukturer finns information om att de utnyttjas även inom socialvården.

Tills vidare har gemensamma handlingsstrukturer inom social- och hälsovården definierats endast för bedömning och uppföljning av klientens funktionsförmåga. Dessa datastrukturer har modellerats enligt FHIR-datamodellen (Fast Healthcare Interoperability Resources). FHIR är en internationellt vida använd modelleringsstandard som utvecklats och är avsedd för hälso- och sjukvården och som innehåller ett användargränssnitt avsett för modellering. Handlingar som modellerats enligt FHIR-standarden publiceras i Simplifier-tjänsten. Handlingsstrukturerna publiceras också i Termeta-tjänsten i en form som är lättare att uppfatta.

Även om handlingar upprättas både inom hälso- och sjukvården och socialvården publiceras de strukturer som används inte i tjänsten Sosmeta, till skillnad från alla andra handlingsstrukturer inom socialvården. Även sådana handlingar hör dock till socialvårdens klientdatamodell. Deras namn, definitioner och identifikationskoder publiceras också i tjänsten Sosmeta, men för datastrukturens del finns det en länk i Sosmeta till strukturdefinitionen som publicerats i Termeta.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

I 3 mom. föreskrivs att handlingsstrukturer med statusen färdig ska iakttas när klienthandlingar upprättas. Skyldigheten förblir i huvudsak densamma som i den tidigare föreskriften. Möjligheten att följa en handlingsstruktur med statusen föråldrad har dock preciserats jämfört med tidigare.

Texten har omformulerats för en övergångsperiod som möjliggör användning av en handlingsstruktur med statusen föråldrad. I den tidigare föreskriften uttrycktes att övergångsperioden meddelas separat, men nu preciseras i föreskriften att övergångsperioden uttrycks i handlingsstrukturen med statusen föråldrad.

Åtminstone tills vidare anges övergångsperioden i tjänsten Sosmeta så att det i ändringshistoriken för en handlingsstruktur med statusen föråldrad har antecknats när datastrukturen har antecknats som föråldrad. Efter den finns information om när stödet för den föråldrade versionen i Socialvårdens klientdatalager upphör, dvs. när handlingsstrukturen ändras till borttagen. Klienthandlingar enligt datastrukturen med statusen borttagen kan inte sparas i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter.

I samband med uppdateringen lades i 3 mom. till en skyldighet att införa även sådana nya klienthandlingsstrukturer för vilka det inte tidigare har funnits riksomfattande datastrukturer. Skyldigheten att använda en nationellt gemensam datastruktur i klienthandlingar som upprättas för ändamålet i fråga börjar nio månader efter att strukturen har publicerats. På detta sätt vill man förenhetliga klienthandlingarnas innehåll och strukturer även i fortsättningen i takt med att man identifierar nya behov av nationellt gemensamma handlingsdefinitioner.

7.4. 4 § Kodsysteem som används i klienthandlingar inom socialvården

I paragrafen föreskrivs att de kodsysteem som det finns hänvisningar till i datastrukturerna ska användas i klienthandlingarna. Skyldigheten motsvarar skyldigheten i den tidigare föreskriften och inga andra

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

ändringar görs i den utöver att skyldigheten för tydlighetens skull presenteras i en egen paragraf.

7.5. 5 § Teknisk struktur för klienthandlingar inom socialvården

Paragrafen innehåller ett krav på klienthandlingarnas tekniska struktur, som det hänvisades till i den tidigare föreskriften i punkten om de filformat som godkänts av Socialvårdens klientdatalager. I denna föreskrift skiljs dessa filformat tydligare än tidigare från kravet på klienthandlingarnas datainnehåll. Folkpensionsanstalten har publicerat en definition av standarden för socialvårdshandlingar. I den presenteras kraven på handlingarnas arkiveringsformat, visningsformat och strukturerade format.

Både klienthandlingarna inom socialvården och journalhandlingarna lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter i enlighet med standarden Health Level 7 Clinical Document Architecture, Release 2 (HL7 CDA R2). Omslaget i CDA-format innehåller handlingens metadata och själva handlingens innehåll antingen i strukturerat format och i visningsformat, endast i strukturerat format eller endast i visningsformat. Vid presentation av uppgifter i klienthandlingar inom socialvården används presentationsformatet för uppgifter enligt JSON-standard.

Klienthandlingarnas visningsformat presenteras enligt PDF/A- eller XHTML-standard och deras strukturerade innehåll presenteras i JSON-format. Om ett strukturerat JSON-format används i ett dokument ska visningsformatet vara XHTML.

Standarden för socialvårdshandlingar förpliktar i sig inte till att lagra klienthandlingar som en strukturerad JSON-handling, utan skyldigheten fastställs i denna föreskrift.

JSON fungerar också som en av de presentationsformat för strukturerad information som stöds av FHIR-standard. FHIR använder JSON för att presentera information: FHIR-resurserna kan

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

presenteras i flera format, av vilka JSON är ett av de vanligaste. JSON-formatet möjliggör enkel dataöverföring mellan webbtjänsterna.

Inom socialvården kan det även tas emot eller upprättas handlingar på annat sätt än via klientdatasystemet. Även sådana handlingar ska emellertid lagras i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter i enlighet med dokumentstandarden, om det antingen i tjänsten Sosmeta eller Termeta finns en datastruktur för en handling som motsvarar handlingarnas syfte. I praktiken kan detta innebära att handlingens innehåll överförs till det system som behandlar kunduppgifter och med vilket man kan producera handlingar enligt dokumentstandarden.

7.6. 6 § Ikraftträdande

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om när föreskriften träder i kraft. Föreskriften är avsedd att träda i kraft genast när den publiceras och genom den upphävs den tidigare föreskriften om samma ärende THL 1/2024 (Föreskrift om klienthandlingar inom socialvården). Förpliktelserna i föreskriften motsvarar till största delen skyldigheterna i den tidigare föreskriften med samma namn och övergångsperioden för tillämpningen av den tidigare föreskriften ändras inte genom den. Därför anses föreskriften kunna träda i kraft omedelbart.

I 2 mom. föreskrivs om en övergångsperiod för tillämpningen av bestämmelsen. Övergångsperioden är densamma som i den tidigare föreskriften med samma namn. Tjänstetillhandahållarna och informationssystemleverantörerna känner således sedan tidigare till skyldigheten att följa THL:s föreskrift om klienthandlingarnas innehåll och struktur.

Föreskriften är avsedd att tillämpas senast när tjänstetillhandahållaren enligt kunduppgiftslagen ska ansluta sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna och lagra de kunduppgifter som uppkommer i verksamheten i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Enligt

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

Övergångsbestämmelserna i kunduppgiftslagen ska tjänstetillhandahållare inom socialvården ansluta sig som användare av Kanta-tjänsterna senast den 1 september 2026.

Övergångsperioden för tillämpningen av den tidigare föreskriften hade antecknats så att man hänvisade till den övergångsperiod som föreskrivs i kunduppgiftslagen i samband med när en tjänstetillhandahållare inom socialvården ska börja lagra klienthandlingar i den riksomfattande informationsresursen för kunduppgifter. Anteckningen hade överförts i samma form från den första föreskriften som 2021 meddelades om klienthandlingar inom socialvården med stöd av den dåvarande lagen om klienthandlingar inom socialvården. I föreskriften ville man då inte upprepa övergångsbestämmelserna i kunduppgiftslagen, där man tidigare föreskrev om en fasindelning av skyldigheten att lagra kundhandlingar som hör till olika serviceuppgifter. Det var enklare att hänvisa till lagens övergångsbestämmelser. Övergångsbestämmelserna har sedermera förenklats så att alla klienthandlingar för vilka nationella handlingsstrukturer har fastställts omfattas av samma övergångsperiod. För att förenkla föreskriften har man i denna föreskrift direkt antecknat det datum då den senast ska tillämpas och i den hänvisas inte längre till övergångsbestämmelserna i kunduppgiftslagen.

Paragrafens 3 mom. gäller den nya skyldigheten som lagts till i föreskriften. I denna föreskrift utvidgas skyldigheten att iaktta det nationellt fastställda datainnehållet och den tekniska strukturen i handlingarna till att gälla vissa sådana handlingsstrukturer som den tidigare föreskriften inte exakt täckte. Det är fråga om klienthandlingsstrukturer som publiceras i Termeta-tjänsten och som är gemensamma för social- och hälsovården. För att det ska bli en rimlig tid för att genomföra dessa handlingsstrukturer i klientdata-systemen och införa dem i tjänstetillhandahållarorganisationen, föreskrivs i 3 mom. att övergångsperioden för tillämpningen av föreskriften i fråga om datainnehållet och den tekniska strukturen i de klienthandlingar som avses i 3 § 2 mom. är 12 månader längre än för

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

andra klienthandlingar. Till denna del tillämpas bestämmelsen senast den 1 september 2027.

I praktiken är de ovan nämnda handlingarna klienthandlingar i anslutning till dokumenteringen av funktionsförmågan. Dessa upprättas inom serviceproduktionen också innan de nödvändiga kundhandlingarnas datastrukturer tagits i bruk. Tjänstetillhandahållarna blir således tvungna att lagra handlingar om funktionsförmågan på något annat lämpligt sätt. Datastrukturerna kan genomföras i klientdatasystemet och dokumenteras enligt dem, och handlingarna lagras till exempel som PDF/A-filer, eller som strukturerade klienthandlingar enligt de handlingsstrukturer med statusen föråldrad som publicerats i Sosmeta. Alternativt kan man även utnyttja andra klienthandlingars datastrukturer, såsom journalanteckningar eller bedömningshandlingar. Som ett tredje alternativ kan uppgifterna lagras icke-strukturerade som ”annan klienthandling som upprättats inom socialvården”.

BILAGA 1: Sammanfattning av remissvaren

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

BILAGA 1: Sammanfattning av remissvaren

Utlåtandegivare

1. Välmåendebranschen Hali
2. Oy Apotti Ab
3. Södra Karelen välfärdsområde
4. Institutet för de inhemska språken
5. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira
6. Södra Savolax välfärdsområde
7. Social-, hälso- och räddningssektorn i Helsingfors
8. Socca - Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
9. Folkpensionsanstalten.
10. Norra Karelen välfärdsområde
11. Kajanlands välfärdsområde
12. Mellersta Finlands välfärdsområde
13. Kymmenedalens välfärdsområde
14. Satakunta välfärdsområde
15. Birkalands välfärdsområde
16. Österbottens välfärdsområde
17. Tieto Finland Oy

Frågor med fritextsvar på de frågor som ställs i utlåtandetjänsten

Fråga	Sammanfattning av kommentarerna	Gjorda ändringar
1. Är föreskriftens tillämpningsområde tydligt och begripligt (1 §)?	Paragrafens innehåll ansågs vara tydlig och begriplig. En precisering av tillämpningsområdet önskades särskilt vad gäller privata tjänstetillhandahållare och i beaktandet av social- och hälsovårdens gemensamma handlingar.	Paragrafens språkdräkt och satsbyggnad har förbättrats och förenklats. Till motiveringspromemorian har lagts till text både om beaktandet av den privata socialvården och den gemensamma verksamheten inom

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården

13.4.2026

	Utlåtandegivarna önskade att man fäster uppmärksamhet vid paragrafens språkdräkt och satsbyggnad, så att den är begriplig.	social- och hälsovården i tillämpningen av föreskriften.
2. Är definitionerna tydliga och begripliga (2 §)?	Definitionerna ansågs i huvudsak var tydliga. Förslag: I den föreskrift som är på remiss kunde samma definitioner användas som i föreskriften från 2024. Är det nödvändigt att upprepa definitioner som redan fastställs i lag? I den finska föreskriften: Jaellaan --> jaetaan. Definitionerna utgörs av för långa helheter som är svåra att överblicka. Definitionen på klienthandling inom socialvården är för omfattande och oklar.	Bland definitionerna har definitionen av riksomfattande informationssystemtjänster strukits. Definitionen på klienthandlingens datastruktur har lagts till och definitionen på klienthandling har ändrats så att den är förenlig med definitionerna för datastruktur och teknisk struktur.
3. Är definitionsparagrafens innehåll tillräckligt omfattande (2 §)?	I huvudsak ansågs paragrafens innehåll vara täckande. Det föreslogs att det fogas en definition på datainnehåll.	En definition av klienthandlingens datastruktur har lagts till.
4. Är kraven på datainnehållet i klienthandlingar inom	Det framfördes önskemål om att punkten som gäller en handling som	Strukturen "utan hinder av" ströks ur föreskriften

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården

13.4.2026

socialvården tydliga och begripliga (3 §)?	upprättas för samma ändamål förtydligas. En övergångsperiod på sex månader ansågs vara för kort för att införa den nya handlingsstrukturen både i informationssystemen, inom välfärdsområdena och i tjänstetillhandahållarnas verksamhet. Strukturen "utan hinder av" ansågs vara svårbegriplig och det föreslogs att den ersätts med en tydligare struktur.	och uttrycktes på ett kortare och klarare sätt. Övergångstiden för införande av den nya handlingsstrukturen har med anledning av kommentarerna förlängts från sex månader till nio månader.
5. I föreskriften särskiljs kraven på handlingarnas datainnehåll och tekniska struktur (3 § och 5 §). Förtydligar detta föreskriftens innehåll?	Utlåtandegivarna ansåg det vara bra att kraven på datainnehåll och teknisk struktur skiljs åt i föreskriften. 5 § 2 mom. ansågs emellertid vara för svårbegriplig och det föreslogs att ordalydelsen görs tydligare och enklare.	Paragrafens 2 mom. har omformulerats så att det ska vara lättare att förstå det.
6. Förbättrar föreskriftens nya paragrafformade struktur och separata motiveringspromemoria föreskriftens begriplighet?	Föreskriftens paragrafformade struktur ansågs vara tydlig, koncis och disponerad, och det anses främja förståelsen, trovärdigheten och verkställandet av	Det konstaterades att det i föreskriften inte är motiverat att hänvisa till motiveringspromemorian, men att man försöker se till att motiveringspromemorian publiceras

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården

13.4.2026

	föreskriften. Som oro framfördes att det bör ses till att även motiveringspromemorian läses, eftersom den innehåller nödvändig tilläggsinformation om hur föreskriften ska tillämpas. Det föreslogs också att det tas in en hänvisning till motiveringspromemorian i föreskriften.	parallellt med föreskriften.
7. Kommentarer om motiveringspromemorian	Utlåtandegivarna konstaterar att motiveringspromemorian på ett bra sätt redogör för föreskriftens innehåll, syfte och bakgrund. De exempel och preciseringar som den innehåller anses stöda tolkningen av föreskriften och ha praktisk nytta för aktörerna. I remissvaren fäste man även uppmärksamhet vid promemorians syfte och hur den inverkar på i vilken ordning ärendena framställs. De ärenden som är viktigast för läsaren bör framställas i början av promemorian. Det önskades också att	Promemorian har försetts med en innehållsförteckning. Uttrycksformer och satsbyggnaden har förtydligats.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården

13.4.2026

	uppmärksamhet fästs vid textens tydlighet och satsbyggnad. Det önskades att promemorian förses med en innehållsförteckning.	
8. Andra eventuella kommentarer	I remissvaren föreslogs att det till motiveringspromemorian läggs till anvisningar om på vilket sätt man under övergångstiden för tillämpningen av föreskriften ska handla då det gäller att lagra klienthandlingar om funktionsförmågan i informationsresursen för kunduppgifter. I remissvaren konstaterades också att införandet av den nya handlingsstrukturen är en flerfasig process. Detta beaktas inte i tillräcklig grad i föreskriften och detta bör beaktas i motiveringspromemorian åtminstone på så sätt att det för tjänstetillhandahållarna också finns tid att ändra dokumenterings- och verksamhetsförfarandena	Till motiveringspromemorian har fogats anvisningar om alternativen för lagring av handlingar om funktionsförmågan innan datastrukturerna som gäller dem tas i bruk. Övergångstiderna i föreskriften har förlängts. Motiveringspromemorian har preciserats i fråga om förhållandet mellan föreskriften och promemorian och i fråga om motiveringspromemoriens roll som ett dokument som redogör för och beskriver föreskriftens innehåll.

Information

Styrning av datahanteringen inom social- och hälsovården 13.4.2026

	under övergångsperioden utöver att handlingsstrukturerna implementeras i klientdatasystemen och tas i bruk i tjänstanordnarnas egen verksamhet. I remissvaren uttrycket man också oro för huruvida motiveringspromemorian innehåller krav på klientdatasystemen som inte finns i lagstiftningen eller föreskriften.	